

**Metodické centrum muzejní pedagogiky
pri Moravském zemském muzeu**

SPOZA ODRAZU

Rodinný vzdelávací program

Závěrečná práce kurzu Základy muzejní pedagogiky

Mgr. Miroslava Mišová

Slovenská národná galéria, Oddelenie galerijnej pedagogiky

Obsah

1	Úvod	2
2	Výstava Nech šíje!	3
2.1	Vzdelávacie programy pre školy k výstave Nech šíje!	4
3	Rodinné programy v SNG	5
4	Vzdelávací program Spoza odrazu.....	7
4.1	Príprava programu.....	7
4.2	Obsah programu.....	10
4.3	Vyhodnotenie programu	17
5	Záver	18
6	Zoznam použitej literatúry	19

1 Úvod

„Počiatky múzejnej a zvlášť galerijnej a umeleckej pedagogiky v našom dnešnom chápaní sú spojené s koncom 19. storočia, najmä s aktivitami Alfreda Lichtwarka. Roku 1885 sa stal prvým riaditeľom hamburskej Kunsthalle, kde zahájil a rozvinul intenzívnu vzdelávaciu prácu. (...) Jeho programy pre deti a mládež sa zameriavali nie len na prežívanie a poznávanie pozorovaných umeleckých diel, ale viedli tiež k podnecovaniu vlastnej tvorivosti detí.“¹

Galerijná pedagogika v Slovenskej národnej galérii má pomerne dlhú tradíciu. Už od vzniku inštitúcie (1948) bolo vzdelávanie nejakým spôsobom v jej činnosti zastúpené, či už pracovníkom, ktorý sa tomuto venoval alebo priamo oddelením na to určeným – dnes Oddelenie galerijnej pedagogiky. Za túto dobu prešlo niekoľkými etapami a zmenami, až sa sformovalo do podoby, akú má dnes. Hlavné ciele a funkcie oddelenia však ostali zachované od jeho vzniku viac menej v rovnakej podobe:

*Oddelenie pracuje so vzdelávacím potenciálom umeleckých zbierok a výstav SNG. Pripravuje a realizuje špecializované vzdelávacie programy k stálym expozíciám a aktuálnym výstavám pre deti, rodiny s deťmi, školské skupiny, mladých ľudí a všetkých návštevníkov či návštevníčky galérie.*²

Oddelenie teda vzdelávaciu činnosť vykonávalo vždy, v rôznych obdobiach ale v rôznych formách. V období socializmu to bola skôr výchovná a osvetová činnosť, krátko po revolúcii sprievodné vzdelávacie programy. Na istý čas po roku 1989 bola táto činnosť úplne zrušená, navrátená bola zas v 90. rokoch. Od roku 2000 sa zásadným spôsobom zmenila štruktúra a fungovanie v tom čase oddelenia s názvom Oddelenie pre výchovu a vzdelávanie, kedy s ním začal spolupracovať tím odborných externých lektorov. Boli to väčšinou študenti umenovedných odborov ako estetika, dejiny umenia, kulturológia a ďalšie a tiež študenti výtvarných odborov (Vysoká škola výtvarných umení, pedagogika výtvarnej výchovy), ktorí boli prijatí na realizáciu výtvarných dielní. Toto oddelenie ponúkalo tvorivé dielne a animačné programy.

Oddelenie výchovy a vzdelávania postupne rozširovalo svoju ponuku programov pre rôzne skupiny návštevníkov: okrem programov pre školy zaviedlo pravidelné programy cez víkendy, lektorské sprievody pre verejnosť, prednášky pre vysokoškolákov. Od roku 2010 sa oddelenie premenovalo na Oddelenie galerijnej pedagogiky (OGP). Novinkou sa stalo

¹ LUKÁČOVÁ, M. Čo letí v múzejnej pedagogike?, s. 23-24

² <http://www.sng.sk/sk/o-galerii/organizacna-struktura/oddelenie-galerijnej-pedagogiky>

organizovanie denných letných táborov cez letné prázdniny. Približne až v tomto čase pracovníci oddelenia začali vypracovávať metodiky k vzdelávacím programom a systematicky na nich zaúčať externých lektorov, tiež sa začali viac zameriavať na anglicky hovoriacich návštevníkov a vznikol pravidelný formát pre mamičky s deťmi na materskej dovolenke v anglickom jazyku. Ďalším pravidelným formátom v tomto období boli stretnutia arteterapie, ktoré viedli v tomto vyškolení lektori.

V súčasnosti OGP pracuje s tromi cieľovými skupinami: škola, rodina a verejnosť, ku každej z nich vypracováva samostatnú ponuku programov. Pre školy sú to vzdelávacie programy v stálych expozíciách a aktuálnych výstavách, veľmi často doplnené tvorivou dielňou – ateliérom alebo výklady prispôsobené vekovej kategórii. Pre rodiny sú to rodinné nedele, ktoré sa konajú raz mesačne a špeciálne programy na Mikuláša, Deň detí či na Noci múzeí a galérií. Pre verejnosť ponúka každú nedeľu komentovanú prehliadku Siesta v galérii, raz mesačne v anglickom jazyku, workshop pre dospelých v spolupráci s nejakou zaujímavou osobnosťou (výtvarník, hudobník, herec atď). Zaujímavým formátom je kurz pre rodičov, kde sú jednotlivé témy stretnutí spracované tak, aby im rodičia porozumeli a mohli sa im ďalej venovať so svojimi deťmi, program rodičom ponúka rôzne typy a námety na rozhovory, aktivity a tvorenie, ktoré môžu so svojimi deťmi realizovať doma, v exteriéri alebo na samostatnej návšteve galérie. Každé leto v dvoch turnusoch organizuje tiež denný tábor k aktuálnym výstavám a expozícii.

2 Výstava Nech šije!

Výstava Nech šije!, ku ktorej bol pripravený vzdelávací program Spoza odrazu, prebieha v Slovenskej národnej galérii od 4. apríla 2017 do 20. augusta 2017. Mapuje módu a módny priemysel v rokoch 1945-1989. Výstava nie je koncipovaná chronologicky, ale tematicky. V úvodnej miestnosti okrem veľkej fotografie na stene nie je iné umelecké dielo, návštevník si môže prečítať úvodný text, ktorý mu ponúkne stručný prehľad o funkciách, charakteristikách módy v období socializmu, ale aj postojov štátu k nej. V ďalšej sále sú na nástenkách predstavené odevné a textilné závody, ktoré v tom čase na Slovensku fungovali, nasledujúca sála ponúka fotografie a plagáty z módnych prehliadok a veľtrhov. Tzv. vysoké krajčírstvo je témou ďalšej miestnosti: odevy na figurínach a fotografie ukazujú prácu najvychytenejších módnych salónov vo vtedajšom Československu. Ďalej je návštevníkom

predstavený autorský odev rôznych výtvarníkov a módných návrhárov, ktorí vytvárali originálne kúsky samostatne, neviazane na nejakú inštitúciu. Miestnosť Na stránkach módnych žurnálov mapuje módnú žurnalistiku, kde si okrem modelov odevov pochádzajúcich priamo z vývojových ateliérov časopisov *Móda a Dievča* môžu návštevníci pozrieť aj titulné stránky týchto časopisov z niekoľkých rokov. Nasleduje miestnosť venovaná domácemu šitiu, fenoménu rozšírenému v minulom režime takmer v každej domácnosti. Výstava je zakončená módnymi fotografiami, z pomedzi ktorých sú asi najznámejšie fotografie Karola Kállaya. Výstava *Nech šije!* nemá za cieľ len prezentovať módne vychytávky minulých desaťročí, ale prostredníctvom fenoménu módy otvára aj ďalšie témy a otázky, akými sú politické, ekonomické či spoločenské vzťahy tej doby. K výstave sa pripravuje tiež sprievodca pre rodiny vo forme časopisu, ku ktorému bude možné zapožičať si peračník s pomôckami na riešenie úloh: vzory rôznych látok, nožnice, písacie potreby, bavlnky a ďalšie.

2.1 Vzdelávacie programy pre školy k výstave *Nech šije!*

Pre škôlkarov je v rámci cyklu o ľudských zmysloch pripravený program *Vychytaný svet*, ktorý je zameraný na hmat. Témou programu je poznávanie rôznych textilných materiálov viacerými zmyslami, no najmä hmatom a tiež oboznámenie sa s technikami spájania látok do konkrétnych kusov odevu. Deti v úvodnej časti dostanú kusy látok z rôznych materiálov, ktoré si môžu nie len prezrieť, ale aj skúsiť na dotyk či počúvať, aký „vydáva“ materiál zvuk. Na detailnejšie preskúmanie použijú lupu a na zaznamenanie štruktúry látky využijú techniku frotáže. V druhej časti sa deti s lektorom rozprávajú o tom, ako rôzne môže odev vzniknúť. Pantomímou lektor predvádza najprv šitie, potom pletenie a napokon háčkovanie, pričom opisuje jednotlivé kroky a „nástroje“, ktoré používa. Deti „šijú“, „pletú“ a „háčkujú“ spolu s lektorom. Aby si aj vyskúšali, akým spôsobom ihla a niť kusy látok spája, pripravená je pohybová aktivita: deti sa postavia do dvoch radov oproti sebe, jedno dieťa predstavuje ihlu a nesie si so sebou kľbko vlny. Postupne prechádza pomedzi detí, vlnu odmotáva a necháva za sebou – deti, medzi ktorými je natahnutá vlna, postúpia k sebe a chytia sa za ruky – sú „zošité“. Keď ihla zošije všetkých, deti odstúpia a vidia podľa vlny na zemi, akou cestou ihla zošivala. Potom si spoločne pozrieme strihové prílohy časopisov a odevy, ktoré boli podľa takýchto návodov zhotovené. Na záver sa pri módnych fotografiách zameriame na pocit na našom tele – prostredníctvom kože, ktorá je celá orgánom hmatu – ktorý vyvolávajú jednotlivé odevy. Deti si tak predstavujú, ako na tele cítia úzke šaty, hrubý vlnený sveter a ďalšie odevy z fotografií.

V tvorivej časti v ateliéri deti na predpripravený kus kartónu namotávajú vlny a bavlnky do rôznych tvarov a motaní. Na celý kartón aj s bavlnkami nanesú pomocou hubiek temperovú farbu. Kým je kartón mokry, celý sa odtláči na biely papier, na ktorom tak vyniknú jednotlivé bavlnky a ich štruktúra. Z pôvodného kusu kartónu deti následne bavlnky odstránia a vznikne tak zaujímavý opak: to, čím sa látka spája, je zrazu preč a biele miesto na kartóne odkazuje k tomu, že sme sa dnes pozreli akoby pod samotnú techniku šitia.

Pre žiakov základných a stredných škôl je pripravený program z cyklu *Médiá* s názvom *Čo je v móde dnes, nemusí byť zajtra*. Už názov napovedá, že sa móda predstaví ako efemérny a rýchlo sa meniaci fenomén. V úvode žiaci dostanú šuštiakovú bundu, ktorú si nechajú medzi sebou kolovať a preskúmajú ju. Následne menujú vlastnosti látky, jej výhody a nevýhody. Aktivita a diskusia smeruje k vyrábaniu a zavádzaniu nových materiálov vyrobených v početných textilných továrňach na Slovensku v období socializmu, ktorých výrobky si žiaci na nástenkách popozerajú. V miestnosti s módnymi časopismi načrtneme tému, ako to bolo v období socializmu s tými, ktorí chceli mať iné odevy, aké sa predávali u nás, iné látky, ale aj napríklad iné hudobné platne na počúvanie alebo iné časopisy na čítanie. Ako bolo všetko kontrolované si žiaci vyskúšajú pri hre, kde jeden zo skupiny vlastní „časopis“, ktorý musí „podávať“ čo najväčšiemu počtu spolužiakov bez toho, aby si to všimol ten zo skupiny, ktorý dostal pridelenú úlohu „tajného policajta“. Po aktivite žiaci diskutujú medzi sebou, ako sa cítili v situácii, kedy nevedeli, kto z nich ich sleduje a môže udať. V poslednej časti v miestnosti s autorským odevom je nadviazané na predchádzajúcu tému: akými spôsobmi mohli ľudia získať odev, ktorý je originálny a iný od tisícich kusov na pulloch predajní. Výstižným príkladom je práve autorský odev, kde často len malý detail oživí inak jednoduchý odev a pridá mu úplne iný rozmer. Za úlohu tu majú žiaci z kusu kancelárskeho papiera pomocou krčenia, farbenia, strihania, skladania vytvoriť originálny detail na svoj odev. V druhej časti programu žiaci skladajú a farbía látku podľa japonskej techniky shibori.

3 Rodinné programy v SNG

Rodinné programy sa konajú pravidelne vždy v jednu nedeľu v mesiaci v popoludňajších hodinách. Určené sú rodinám s deťmi od 6 do 12 rokov. Každá rodinná nedeľa sa venuje inej výstave, prípadne prebieha v inom priestore ako priamo v jednej z výstav, napríklad v exteriéri alebo prepája viacero výstav. „V súčasnosti je v rade inštitúcií venovaná

pozornosť veľmi rozmanitým formám aktivizujúcich programov. Podstatnú rolu zaujímajú galerijné animácie, pri ktorých sa návštevníci dozvedajú o zmysle výtvarného diela a o dielach i myšlienkach umelcov prostredníctvom vlastných aktívnych činností a tematických diskusií.³ Práve vo forme galerijnej animácie, ktorá patrí k typom zmiešaných programov⁴, sú vedené všetky rodinné nedele.

Program prebieha vždy v dvoch na seba naväzujúcich častiach: prvá sa odohráva vo výstave alebo inom špeciálnom priestore, kde sú deti uvedené do témy, nadobudnú nové poznatky, počúvajú, rozprávajú sa a skúšajú si rôzne aktivity či hrajú hry. Teoretickú časť programu vedie lektor – teoretik (u nás najmä absolventi dejín umenia, estetiky, kulturológie a podobných odborov). V druhej časti sa deti s rodičmi presunú do ateliéru, kde danú tému výtvarne spracovávajú. Túto časť vedie výtvarník. Aj lektor aj výtvarník sú však na programe prítomní nepretržite a v časti, ktorú vedie ich kolega, vykonávajú pomocné práce: podávajú pomôcky a materiály, pri aktivitách a úlohách pomáhajú deťom i rodičom a podobne. Spravidla je na obe časti vyhradený rovnaký čas.

Už pri tvorbe takéhoto rodinného programu treba mať na zreteli špecifiká tejto cieľovej skupiny a podľa nich k tvorbe aj pristupovať. Hoci sa na rodinných programoch zúčastnia deti v rovnakom veku, v akom navštevujú galériu školy na školských vzdelávacích programoch, k týmto dvom cieľovým kategóriám treba pristupovať v rôznych ohľadoch odlišne. Už pri propagácii programu (na internete, na tlačenom letáku, v mailových pozvánkach) treba dbať na to, aby si rodič (resp. sprievodná osoba) bol vedomý toho, na aký typ programu sa chystá. Nie je výnimkou, že rodič naozaj netuší, ako program s názvom rodinný prebieha, a ak na to nie je upozornený vopred, nemusí si ani uvedomiť, že jeho prítomnosť na programe je potrebná a žiaduca. Iným prípadom – a bohužiaľ nie ojedinelým – je ten, keď rodič aj napriek tomu, že programy tohto typu pozná, prípadne sám sa už na nejakých predchádzajúcich zúčastnil a napriek tomu si na čas konania naplánuje inú aktivitu, napríklad samostatnú prehliadku výstavy, v ktorej rodinný program nemá prebiehať. Dôležité je teda zdôrazniť, že názov rodinný je taký preto, že ide o spoločne strávený čas s dieťaťom a nie o detský kútik, v ktorom sa pracovníci galérie o „odložené“ dieťa postarajú.

Naopak, to, že deti prídu na program spolu s rodičom, je potrebné pozitívne využiť. Preto sú vhodné také aktivity, do ktorých sa nejakým spôsobom zapoja aj rodič. Dobre fungujúce sa ukázalo priame oslovenie rodičov, zapájanie ich do samotného programu,

³ HORÁČEK, R. Galerijní animace a sprostředkování umění, s. 16

⁴ Radek Horáček v publikácii Galerijní animace a sprostředkování umění uvádza tri typy vzdelávacích programov: teoretické, praktické a zmiešané – galerijná animácia

podporovanie spolupráce medzi nimi a deťmi. Aj keď sú aktivity samozrejme vždy prispôbené vekovej kategórii detí, nájdu sa v rámci nich vždy aj nejaké drobné pomocné práce, ktoré po upresnení lektora vykonáva rodič. Tieto „pomocné práce“ sa týkajú najmä druhej, výtvarnej časti, ktorá sa odohráva v ateliéri. Pri zadaniach, ktoré deti vykonávajú spolu s rodičom, treba ale venovať pozornosť tomu, aby sa to zrazu nestalo prácou rodiča a dieťa bude ten člen tímu, ktorý len vypomáha alebo v ešte horšom prípade, len sa prizera.

Ďalším špecifikom tejto skupiny je, že deti sa navzájom nepoznajú (samozrejme, okrem výnimiek, keď sa na program prihlásia viaceré spolu), čo môže znamenať väčšiu ostýchavosť a menšiu ochotu pracovať v skupinách. To platí väčšinou pre začiatok programu, pretože deťom môže chvíľu trvať osmeliť sa. Pri menších deťoch je dobré rátať aj s tým, že budú príliš upäté na rodiča, nechcú sa od neho vzdialiť, robiť aktivitu samostatne apod. Túto situáciu treba využiť v prospech programu a rodiča šikovne zapojiť tak, aby dieťa nemalo pocit, že musí niečo robiť oddeleneho od neho.

Výhodou rodinných programov sa často ukazuje to, že rodič dokáže na svoje jedno/dve dieťa/deti dohliadnuť pozornejšie ako pedagóg pri školskej skupine, ktorý ich má v jednom momente na starosti približne 20.

Ďalšou charakteristikou programov pre rodiny je čas, v ktorom sa odohrávajú. Kým školské skupiny SNG navštevujú vo väčšine prípadov v čase vyučovania, prípadne družiny, rodinné programy sa konajú mimo školského času detí, cez víkend, prípadne v piatky poobede. Návšteva galérie vo voľnom čase približuje deťom galériu ako miesto záujmu, trávenia voľného času, spoznávanie nových kamarátov. Podobne prínosné to môže byť aj pre rodičov, ktorí sa spoznávajú v rámci komunity rodičov-návštevníkov galérie, ale tiež inšpiratívne v ďalších nápadoch, ako s deťmi spracovávať rôzne témy, diskutovať o nich, vymýšľať k nim podnetné aktivity a tak rozvíjať tvorivú činnosť aj po návšteve galérie.

4 Vzdelávací program Spoza odrazu

4.1 Príprava programu

Príprava vzdelávacieho programu je komplexná činnosť, ktorá zahŕňa niekoľko krokov a podieľa sa na nej spoločne galerijný pedagóg, ktorý pripravuje a vedie teoretickú časť a výtvarník, ktorý pripravuje a vedie praktickú časť programu. Samotnému spisovaniu

metodiky programu predchádza vždy podnetná diskusia medzi pracovníkmi, najčastejšie aj ďalšími, ktorí sa ale už samotnej realizácii programu nezúčastnia. Témy rodinných programov v Slovenskej národnej galérii musia byť pripravené v dostatočnom predstihu, nakoľko sú uverejňované v tzv. rodinnom programovníku, ktorý sa tlačí vždy na tri mesiace. Preto nie je ojedinelým prípadom, kedy sa téma programu musí vymyslieť v čase, keď výstava, na ktorú program nadväzuje, ešte nie je zrealizovaná. Tak to bolo aj v tomto prípade. Príprave samotného programu teda predchádza rozsiahle štúdium materiálov ku konkrétnej výstave: katalógy, zoznam vystavených diel, publikácie zaoberajúce sa tematikou výstavy atď. Pri tvorbe rodinného programu sa tiež musia brať do úvahy vždy aj školské programy ponúkané k danej výstave: rodinný program musí s výstavou pracovať v inej forme, zamerať sa na odlišné témy, používať iné techniky tvorby v ateliéri. Dôvod je ten, že rodinného programu sa môžu zúčastniť deti, ktoré už návštevu výstavy absolvovali napríklad so svojou školou. Oddelenie galerijnej pedagogiky chce preto ponúknuť návštevníkom najrozmanitejšie formy, ako sa dá dívať a spracovávať jedna a tá istá výstava, aby sa aj pri opakovanej návšteve rovnakej výstavy vždy dozvedeli niečo nové. Prvým krokom teda bolo určenie témy – o čom má daný program byť. My sme si zvolili tému zrkadlo - bežný predmet v každodennom živote, ktorý sa s módou a obliekaním výrazne spája. Teoretickú časť programu sme rozdelili do 3 častí, v každej vystupuje zrkadlo v nejakej inej forme. Tieto časti sme si definovali takto:

1. Pohľad do zrkadla – zrkadlo ako verný odraz reality, móda ako zrkadlo doby
2. Krivé zrkadlo – pokrivený obraz, skreslená realita
3. Pohľad za zrkadlo – veci, ktoré na prvý pohľad nevidíme

Podľa témy sme si určili ciele programu, teda to, k čomu by mal program smerovať. „Každý program pracuje vždy s niekoľkými rovinami vzdelávacích cieľov a len ich vzájomná logická nadväznosť zaručí najvyššiu možnú edukačnú efektivitu programu.“⁵ V našom prípade to bolo, keďže sme vychádzali zo zrkadla ako predmetu, porozumieť princípu zrkadlenia a tiež spoznať rôzne druhy zrkadiel. Keďže program pracuje s výstavou, ktorej témou je móda, jeden z cieľov bol ukázať módu ako jav, ktorý podlieha neustálym – v rôznych obdobiach rýchlejšim či pomalším – zmenám. V neposlednom rade bolo cieľom skúmať súvislosti medzi vonkajším vzhľadom – obrazom v zrkadle – a vnútorným prežívaním.

Dôležitým krokom je podľa zvolenej témy a stanovených cieľov napísať anotáciu programu. Tá slúži aj ako istá reklama programu – text by mal byť preto premyslený, mal by potenciálneho návštevníka zaujať, mala by v ňom byť načrtnutá téma, ktorej sa program bude

⁵ MRÁZOVÁ, L. SVÁTKOVÁ, B. Aktivizující metody v muzejní pedagogice, s. 3

venovať, s čím budú účastníci pracovať, ale aj praktické informácie, ako dátum a čas konania či veková kategória, pre ktorú je program určený.⁶ V našej anotácii teda nechýba informácia o tom, v akej výstave bude program prebiehať, akej téme sa bude venovať a sú v nej zahrnuté aj kľúčové pojmy programu, čiže móda, pohľad do zrkadla, ale i zaň.

Ďalej nasledovalo približné časové rozvrhnutie jednotlivých častí programu. Keď bola zadaná téma a definované ciele, bolo potrebné nájsť vhodné metódy, cez ktoré by sme sa k cieľom dopracovali. O metódach používaných v prostredí múzea sa dočítame v publikácii Petry Šobáňovej: „Metódy múzejnej edukácie sú veľmi rôznorodé. Spolu so spôsobom usporiadania vonkajších podmienok a organizácii edukácie predstavujú prostriedok, ktorým sa dá dosiahnuť vytýčený cieľ. Ide o systém veľmi rôznorodých aktivít múzejného pedagóga a návštevníkov. Tie prebiehajú samozrejme vo vzájomnej interakcii, avšak za ich voľbu – s ohľadom na ich vhodnosť pre konkrétnych návštevníkov, na ich použiteľnosť a účinnosť – je zodpovedný práve pedagóg. So zreteľom na skutočnosť, že spektrum návštevníkov múzea je veľmi široké, by mal preto disponovať čo najširším registrom týchto metód.“⁷

Dôležité je teda vybrať a použiť také metódy, ktoré sú najvhodnejšie pre zvolenú cieľovú skupinu, formu programu a samozrejme jeho ciele. My sme zvolili metódy slovné a rovnako aj metódy praktické a aktivizujúce. V slovných metódach je zastúpený ako monológ – keď lektor deťom objasňuje nové pojmy, tak aj dialóg, kde o sa o nich diskutuje, rozpráva, pýta a odpovedá. V tomto prípade je monológ a dialóg približne v rovnakom zastúpení. Program sme koncipovali tak, aby na slovné metódy vždy nadväzovali metódy praktické, ktorými si deti upevnia a prostredníctvom vlastného prežitia vyskúšajú vysvetľované pojmy. V prvej časti to boli pohybové aktivity - prvky dramatickej výchovy, kde si deti spolu s rodičmi pantomímou skúšali princípy zrkadlenia. Do tejto časti sme zahrnuli aj krátku prácu s textom, kde prostredníctvom prečítaných názvov článkov na titulných stránkach časopisov mali deti za úlohu premýšľať, o čom sa asi v daných článkoch mohlo písať. V druhej časti deti pracujú s pomôckou, kde cez zakrivenú fóliu obkresľujú tvary, ktoré vidia. V tretej časti sme využili opäť prvky dramatickej výchovy, kde vytvárali živé obrazy, resp. fotografie.⁸ V praktickej časti programu sme si najprv určili, čo bude cieľom tvorby detí, potom sme zvolili vhodnú techniku a pomôcky. Dôležitou časťou je úvodná motivácia, ktorá má nadväzovať na získané poznatky vo výstave a ďalej ich rozvíť iným spôsobom. My sme zvolili ako výsledný objekt tvorenia detí vyšitý autoportrét – autoportrét preto, lebo je to náš odraz v zrkadle a technika šitia nadväzuje

⁶ ŠOBÁŇ, M. HRBEK, D. HAVLÍK, V. Škola múzejnej pedagogiky 6, s. 42

⁷ ŠOBÁŇOVÁ, P. Muzejní edukace, s. 71

⁸ Viac o metódach múzejnej edukácie pozri: ŠOBÁŇOVÁ, P. Muzejní edukace.

na celkovú tému výstavy i jej samotný názov. V tejto časti však pracujeme s témou odrazu vlastnej tváre inak: zatiaľčo na prednej strane vidíme úhľadne vyšité časti tváre, výraz či farebné kombinácie, na druhej vidíme spleť nití a uzlíkov, ktoré tradične ostávajú vždy skryté – to nadväzuje na poslednú časť programu vo výstave, pretože zadná časť vyšitého autoportréту je ako zadná časť zrkadla.

Keď sme mali túto časť pripravenú, nasledovala ďalšia etapa: príprava pomôcok. Na teoretickú časť sme si pripravili kúsky priesvitnej fólie a na kancelársky papier formátu A5 sme načrtli jednoduché geometrické tvary, ktorý sme potom prekopírovali, aby mali všetky deti rovnaký obrázok. Na časť v ateliéri sme museli pripraviť kanavu v ráme: z bieleho kartóna sme vyrezali rám a pomocou zošívачky sme naň pripevnili kanavu. Na vyšívanie sme deťom pripravili špeciálne ihly z drevených špajlí, na ktorých bolo uško z farebného drôťiku, ktoré sa dalo rozširovať, aby deťom nerobilo problém prevliecť cez neho vlnu či bavlnky. Keď boli pomôcky pripravené, metodika napísaná a upravená podľa prípadných pripomienok kolegov, program sa mohol realizovať.

4.2 Obsah programu

Anotácia: Každá spoločnosť v rôznych obdobiach pokladá za moderné niečo iné. Aj keď si to často vôbec neuvedomujeme, móde podlieha nielen to, čo nosíme, ale aj to, ako a čo hovoríme, ako sa správame, či kam chodievame. Posvietime si na náš vkus vo výstave Nech šije! a zistíme, že o móde nemusí vypovedať len pohľad do zrkadla, ale aj zaň.

Autorky programu: Miroslava Mišová a Soňa Patúcová

Veková kategória: 6-12 rokov

Ciele programu: Porozumieť móde ako meniacemu sa fenoménu, spoznať princípy zrkadlenia v rôznych druhoch zrkadiel, skúmať prepojenia medzi vonkajším výzorom a vnútorným prežívaním

Časová dotácia: 120 minút

Téma: Móda ako zrkadlo doby

Kľúčové slová: Móda, odev, zrkadlo, pohľad, premenlivosť

Pomôcky: Kancelársky papier A5 s nakreslenými rovnými čiarami a kruhom, priesvitná fólia, lepiaca hmota, farebné fixy, vankúšiky na sedenie

Úvod vo vstupnej hale na schodoch

Ešte pred samotným začiatkom programu deti pri vstupe dostanú prázdnu nálepku, na ktorú si napíšu svoje meno a prilepia si ju na odev na viditeľné miesto. Potom si vezmú vankúšiky na sedenie a usadia sa na schodíky pri pokladni. Program začína privítaním, predstavením lektora a výtvarníka, zdôraznením pravidiel správania sa v galérii. Lektor kladie deťom úvodné otázky: boli ste už niekedy u nás v galérii? Čo sa tu dá vidieť? Viete, na akú výstavu ste dnes prišli? Po odpovediach detí sa dostaneme k tomu, o čom sa dnes budeme rozprávať: dnes budeme hovoriť o móde. Čo je móda? S čím sa nám najčastejšie spája? S odevom, doplnkami, účesmi – móda je niečo, čo je spojené s vonkajším vzhľadom. Deti sa sami svojimi odpoveďami dostanú k tomu, že móda sa mení v rôznych obdobiach, módne nemusí byť len oblečenie, ale napríklad aj bývanie či technika. Prvé, čo nám ale napadne všetkým, je oblečenie. A keď si skúšam nové oblečenie alebo aj nový účes a chcem zistiť, či mi pristane, čo použijem? Zrkadlo. Poďme sa do jedného takeého pozrieť.

Átrium, veľké zrkadlo

Deti sa postavia pred zrkadlo, aby sa každé z nich v ňom videlo. Pozerajú sa do zrkadla a lektor sa pri tom pýta: na čo nám slúži zrkadlo? V zrkadle vidíme veci, ktoré bez neho vidieť nemusíme – napr. tvár, vlasy, ale aj celé telo spredu, nie len zhora. Spolu s deťmi si porovnáme pohľad na nás samých bez zrkadla a so zrkadlom. Deti si postupne po samom, po dvojiciach alebo skupinkách skúšajú pred zrkadlom rôzne účesy, so svetrom, bez svetra, rôzne postoje.

Lektor ale deti upozorní na to, že je veľmi dôležité všimnúť si princíp toho, ako sa náš obraz v zradle odráža: mám zdvihnutú pravú ruku, no v zrkadle je to akoby ľavá a naopak. Tento poznatok bude veľmi dôležitý pre našu nasledujúcu úlohu.

Aktivita:

Vytvoríme dvojice (dieťa s rodičom, súrodenci...). Jeden bude zrkadlom a druhý tým, kto sa do zrkadla díva. Ten, kto sa díva, zvolí si nejaký postoj (čím zložitejší, tým vtipnejší výsledok) a zaujme ho, keď dám signál – tlesknem. Zrkadlá si tento postoj pozorne prezrú, aby im neušiel žiaden detail. Na ďalší pokyn – tlesknutie zaujmú zrkadlový postoj k svojej dvojici. Postupne si obaja z dvojice vyskúšajú obe úlohy, pričom každý zaujme 2-3 pozície. Lektor a výtvarník sa priebežne medzi „zrkadlami“ pohybujú a upozorňujú na prípadné nezhody.

Touto aktivitou si deti lepšie uvedomia a porozumejú princípu zrkadlenia, keďže si to vyskúšajú sami na sebe – pri pohľade do zrkadla sa nám zdá úplne samozrejmé, ako sa v ňom vidíme, no ak chceme byť niekomu zrkadlom, musíme nad týmto princípom viac uvažovať a uvedomiť si každý detail, ktorý zrkadlo zobrazí. Pri prvých pokusoch deťom často práve takýto malý detail ušiel pozornosti – sústredili sa napríklad na široko rozhodené ruky nad hlavou a nevšimli si, že ich dvojica nestojí rovno, ale s jednou nohou mierne vzadu a podobne. Po viacerých zmenách postojov si to však začali všimáť viac a napokon vytvorili bezchybné zrkadlá.

Deti boli z aktivity veľmi nadšené, najmä preto, že si mohli vymyslieť zložité a krkolomné postoje, ktoré ich dvojica musela napodobniť. Veľmi milé to bolo v prípade dvojíc zložených z rodiča a dieťaťa (hlavne mladšieho), najmä keď rodič bol dieťaťu zrkadlom.

Po aktivite nasleduje krátka diskusia: bolo ťažké presne odpozorovať postoj tela svojej dvojice? Bolo to zábavné? Tak, ako sme si to skúšali my, zrkadlo v skutočnosti funguje. Videli sme, čo máme oblečené, ako vyzeráme, ako sa tvárime. Môže byť v zrkadle aj niečo vymyslené? Nie, zrkadlo odráža len realitu, ktorá je pred ním – tak ako ste stáli vy, stál aj váš odraz, zrkadlo nič nepridáva ani nič neuberá. Teraz pôjdeme do výstavy zistiť, čo všetko môže byť takým zrkadlom, aj to, či sa v rôznych dobách môže odraz v zrkadle meniť.

Výstava Nech šije!, miestnosť s módnymi časopismi

Vytvoríme kruh a posadáme si na vankúšiky. Lektor kladie otázky: myslíte si, že keď mali vaši rodičia a starí rodičia toľko rokov ako vy a pozreli sa do zrkadla, bol ich odraz rovnaký ako váš? V čom sa líšil? V tom, ako vyzerali, čo mali oblečené. Ako je to možné? Pretože kedysi bola móda iná ako dnes. Niekedy sa hovorí, že móda je zrkadlom doby. Čo to znamená? Poďme sa pozrieť, čo môžu odevy vypovedať o dobe, z ktorej pochádzajú.

Aktivita:

Deti sa postavia a popozerajú si odevy na figurínach (odevy pochádzajú z vývojových ateliérov módnych časopisov *Móda a Dievča*). Lektor si odevy prechádza spolu s deťmi a diskutujú, ktoré odevy sa im páčia a ktoré nie, z akých sú materiálov a najmä o tom, či niekoho vidia aj dnes na ulici v takomto oblečení. Niektoré odevy sú viac menej podobné, ako máme dnes, no niektoré by sme našli skôr v divadle ako v bežný deň na ulici. Deti sa pristavili najmä pri dámskom nohavicovom komplete s frakom zlato-hnedej farby, ktorý sa im zdal veľmi zvláštny a hlavne zábavný. Staršie deti reagovali aj na materiály, z ktorých boli odevy ušité. Aj napriek tomu, že sme nemali možnosť dotykom vyskúšať bližšie, o aký materiál ide, pohľadom

dokázali rozlíšiť, z ktorých materiálov už oni veci ušité nemajú a tiež to, že v niektorých materiáloch muselo byť nositeľovi vcelku nepríjemne. Keď si už deti prezreli všetky figuríny, opäť sa usadíme do kruhu, tentokrát však k stene s titulnými stranami časopisov.

Lektor začne rozhovor o odevoch, ktoré práve videli, aby sa deti mohli vyjadriť v pokoji pred všetkými. V diskusii kladie otázky: nosíme takéto veci aj dnes? Podobné určite áno, ale presne takéto už nie. A preto sa vraví, že móda môže byť zrkadlom doby, pretože je v každej dobe iná: naši starí rodičia nosili niečo iné, naši rodičia niečo iné, my niečo iné a naše deti budú mať zas inú módu. Ale takým zrkadlom doby nemusí byť len samotné módné oblečenie, ale aj napríklad časopisy – všetky, ktoré máme tu na stene sa vydávali ešte predtým, ako som sa ja či vy narodili. Čím môže byť časopis zrkadlom doby? Poriadne si prezrime ich titulné stránky. Okrem fotografie, na ktorej môžeme opäť vidieť, čo sa vtedy nosilo a bolo módnym hitom, na nich nájdeme aj názvy článkov a rubriík, ktoré sa v časopise nachádzali.

Aktivita:

Deti jednotlivo prečítajú niekoľko názvov článkov z titulky (o bývaní, o sviatkoch, hudbe, zábave, turistike...). Nasleduje diskusia, o čom asi články s takýmito názvami môžu písať. Teraz už vidíme lepšie, v čom môže byť časopis zrkadlom doby – nedozvieme sa z nich len o móde nejakého obdobia, ale aj o tom, čo ľudia vo voľnom čase robia, kam chodievajú, akú hudbu počúvajú či ako majú zariadené byty. Časopis nám môže ukázať ako zrkadlo celkový životný štýl tej doby.

Myslíte si ale, že ľudia mali také zrkadlá, v ktorých sa mohli vidieť tak, ako sme sa v jednom videli my dole v átriu, už veľmi dávno v minulosti? Takéto zrkadlá sa začali vyrábať približne pred 500 rokmi. Čo mohli mať ľudia predtým, kde sa mohli vidieť? Hladina vody, rôzne kovy, ktoré odrážajú obraz – takéto „zrkadlá“ ale neboli rovné, ale vypuklé či pokrivené, preto aj obraz, ktorý odrážali, nebol presným odrazom reality. Ako môže vyzerat' taký pokrivený obraz, vyskúšame sami.

Aktivita:

Deťom sa rozdájú A5 papiere s predkreslenými geometrickými tvarmi na jednej strane, lepiaca hmota a kus priesvitnej fólie. Fólia je priesvitná, teda keď sa cez ňu pozrieme okolo seba, vidíme všetko tak, ako je. Lektor dá jasné inštrukcie, ako s fóliou pracovať: lepiaca hmota sa rozdelí na 3 približne rovnaké kúsky a tie sa nalepia do stredu papiera, za obrázok. Nenalepia sa však rovno pod seba, ale stredný kúsok nalepíme o niečo ďalej – z lepiacej hmoty sa tak vytvorí akýsi polkruh. Do lepiacej hmoty prichytíme fóliu, ktorá bude teda musieť byť mierne ohnutá. Deti si vezmú fixy (inú farbu ako čiernu) a pomocou pohľadu cez fóliu budú prekresľovať na druhú polovicu papiera tvary, ktorá vidia. Keď skončia, fóliu aj s lepiacou

hmotou odlepiť. Porovnanie: porovnať pôvodný čierny predkreslený obrázok s ich farebným výtvarom. Líšia sa? Ako a v čom? Ako je to možné? A ako je možné, že takmer každému vyšiel iný obrázok, aj napriek tomu, že pôvodný sme mali všetci rovnaký? Bolo to preto, lebo náš pohľad bol pokrivený – cez pokrivenú fóliu sme nevideli tvary také, aké v skutočnosti sú, ale zdali sa nám menšie, väčšie, natiahnuté. Podobne ako pohľad do krivého zrkadla – ani to nám neukáže realitu, v krivom zrkadle sme vyšší, máme širšie nohy alebo menšiu hlavu. Občas sa ale stáva, že sa aj na svet okolo seba dívame akoby cez krivé zrkadlo a vidíme ho skreslený, niečo nám unikne alebo naopak, niečo nepravdivé pribudne. Tak to bolo aj s týmto obdobím. Je pravda, že v obchodoch bol na výber oveľa menší počet odevov, aký je dnes. Často sa stávalo, že v celom meste, ba aj v krajine nejaký tovar úplne chýbal. Ľudia nosili veľmi podobné veci, občas materiály, z ktorých boli vyrobené, neboli úplne príjemné na nosenie. To je väčšinou to, čo sa nám s módou doby našich starých rodičov najčastejšie spája, to je náš pohľad. Veľmi často ale zabúdame napríklad na to, že v tej dobe bolo veľmi veľa šikovných ľudí, ktorí si dokázali vkusné a zaujímavé veci ušit' sami doma a to sa dnes už až tak často nevidí. Máte niečo doma ušité/upletené? Kto vám to spravil?

Okrem toho boli aj ľudia – návrhári a výtvarníci – ktorí vyrábali originálne odevy na predajné výstavy, odkiaľ si ich ľudia mohli kúpiť.

Miestnosť s autorským odevom

Deti dostanú cca 5 minút na to, aby sa poprechádzali pomedzi 9 figurín a preskúmali odevy na nich. Potom im lektor kladie otázky: všimli ste si, že odevy boli niečím iné, zvláštne? Čím? Čo vás na nich najviac zaujalo? Každý z týchto odevov je originál, vymyslel a vyrobil ho výtvarník alebo módný návrhár. Líšia sa od tých, ktoré sa dali bežne kúpiť v obchodoch, zaujímavými vzormi, potlačou z fotografií, netradičnými farebnými kombináciami alebo často len nejakým detailom – originálnym prvkom, ktorý ozvláštni ich vzhľad. O týchto kreatívnych a šikovných ľuďoch sa ale rozpráva len málo, a preto akoby ani neboli zahrnutí v obraze tej doby.

Dnes sme si už povedali a vyskúšali si pohľad do zrkadla, ktorý nám ukazuje realitu takú, aká je a tiež sme zistili, že takým zrkadlom môže byť aj odev alebo časopis. Sú však aj krivé zrkadlá a krivé pohľady, ktoré nám obraz skutočnosti veľmi skresľujú. V nejakých príbehoch a rozprávkach sa ale môže stať aj to, že hrdinovia vstúpia za zrkadlo. Poznáte nejakú? (napr. Alica v krajine zázrakov). A za tým zrkadlom sa niekedy skrýva krajina, ktorú bežne nevidíme. Poďme sa tam pozrieť aj my a objaviť, čo len tak na prvý pohľad nevidíme.

Miestnosť s módnymi fotografiami

Okolo nás na stenách vidíme fotografie. Čo potrebujeme, aby sme mohli fotiť? Fotoaparát – ten je v podstate tiež takým zrkadlom, pretože zachytí len to, čo je naozaj pred nami, nič vymyslené. Aj princíp toho, ako funguje fotoaparát je podobný tomu, ako funguje zrkadlo. Istý typ fotoaparátov sa nazýva zrkadlovka: tá využíva svoje zrkadlo na premietanie čistého obrazu do hľadáča fotoaparátu.

Aj keď je fotoaparát v podstate akoby zrkadlom, práve s ním môžeme vstúpiť do tajomnej krajiny „za zrkadlo“ podľa toho, ako fotograf vec, osobu alebo situáciu pred sebou odfotí. Fotograf môže fotiť odev tak, aby sme ho čo najlepšie videli: strih šiat, farbu, vzor, gombíky... (príklad fotografie E. Somossyho). Je to veľmi podobné tomu, ako vidíme odraz v zrkadle.

Aktivita a:

Predstavte si, že máte fotografovi predvádzať rôzne druhy oblečenia tak, aby boli na fotke čo najlepšie viditeľné. Ako sa postavíte, ak by mali vyniknúť ozdobné šaty so širokou sukňou? Úzke nohavice? Dlhý kabát?

Pozrime sa teraz ale na fotografie, ktoré nám odhaľujú aj niečo viac ako len to, akej farby a strihu je odev. Fotografie P. Janka z časopisu Dievča: v čom sú iné? Ako na vás pôsobia? Fotograf nám už ukazuje aj to, kam by ľudia s takými šatami šli, čo by v nich robili – na fotke je zachytené aj prostredie, kde sa nachádzajú. Na niektorých dokonca aj pohyb – výskok v šatách – aj napriek tomu, že detailne nevidíme, ako sú šaty strihovo riešené, dynamikou na nás fotografia pôsobí silnejšie, vyvoláva dojem radosti a spokojnosti. To všetko môže fotograf zachytiť a my vďaka tomu vidíme aj niečo viac, ako len ten samotný odev, vidíme akoby za zrkadlo.

Aktivita b:

Deti majú za úlohu pózovať fotografovi v rovnakých odevoch ako predtým, no tentokrát majú dať najavo to, ako sa v tom odeve cítia, kam by v ňom šli, čo by v ňom robili.

Zatiaľčo v prvej aktivite deti zaujali viac-menej rovnaké pózy, v druhej boli ich postoje dosť odlišné, napríklad pri dlhom hrubom kabáte sa jeden chlapček postavil tak, aby dal najavo, ako príjemne a teplo by mu v takom mäkkom kabáte bolo, staršie dievčatko sa skôr zžilo s prostredím, kde by bolo v tomto kabáte fotené – podľa jej slov na Severnom póle – preto bola celá schúlená a triasla sa od zimy.

Záver

S deťmi si zopakujeme hlavné body programu: ako sa svet odráža v zrkadle, čo všetko môže takým zrkadlom byť i to, že v krivom zrkadle vidíme veci skreslené – často sa ale cez takýto krivý obraz dívame aj na svet, napríklad na dobu, o ktorej sme sa dnes rozprávali. Nakoniec sme ale vstúpili do tajomnej krajiny za zrkadlom, kde sme videli veci, ktoré bežné zrkadlo neukáže. Úplne na záver lektor deťom naznačí, že s témou zrkadla a vlastného odrazu budú pracovať aj v ateliéri a nasmeruje ich za výtvarníkom, ktorého nasledujú do ateliéru.

Ateliér

Motivácia

Výtvarník v úvode nadviaže na tému a aktivity vo výstave, cez ktoré sa dostane k motivácii na tvorbu v ateliéri: vo výstave sme sa cez odev pozreli na časy, v ktorých žili naši rodičia i starí rodičia. Boli takým zrkadlom – my sme už vyskúšali, ako také zrkadlo funguje a čo všetko sa ním dá vidieť. A nie len v móde, ale aj v umení môže byť zrkadlo veľmi užitočné. Počuli ste už slovo portrét? A čo môže byť taký autoportrét? Keď umelec kreslí, maľuje či modeluje sám seba – svoju podobu. A práve v tomto mu pomôže zrkadlo – v ňom svoj obraz uvidí a podľa neho sa môže nakresliť.

Technika

Obkresľovanie autoportréту zo zrkadla na fóliu, odtlačenie portrétu a jeho vyšitie na kanave

Pomôcky

Priesvitná fólia, zrkadlá, CD fixky, textilné fixky, kanava na ráme, vlna, bavlna, ihly zo špajlí, nožnice

Postup

Deti priložia na zrkadlo fóliu a obkreslia si svoj portrét CD fixkou. Plochy podľa vlastného uváženia vyfarbia fixkami na textil. Fóliu priložia na kanavu a odtlačia. Odtlačenie môžu zopakovať viackrát a kombinovať tak farebné plochy tváre. Linka CD fixkou sa neodtlačí. Druhá časť práce je „vyšitie“ svojho odtlačeného autoportrétu na kanavu – podľa odtlačených farebných plôch deti ľubovoľne kombinujú farby s vlnou/bavlnou a postupne tak vzniká ich

vyšitá podobizeň. Deti majú rôzne možnosti pracovania s hrúbkou linky, či sa vyšijú plnou čiarou alebo prerušovanou, ktoré detaily tváre zvýrazia a naopak, ktoré potlačia.

Záver

Pozrieme sa na naše autoportréty tak, akoby sme sa dívali do zrkadla. Obkreslili sme portrét zo zrkadla – je to váš pohľad. Ale pri odtlačaní sa obraz prevrátil, rovnako, ako sme si to skúšali v átriu pri veľkom zrkadle. Takto nás vidia ostatní. A teraz, pozrime sa za náš odraz, za zrkadlo – otočiť obraz a pozrieť na rub vyšitého obrázka. Spleť nitiek, uzlíkov – vidíme postup, cestu, ako sme vyšivali, kde je aký uzlík alebo vytŕčajúca nitka. A to nám ukazuje niečo iné, ako len pohľad do zrkadla. Ukazuje nám to, čo sa v zrkadle neodrazí – naše vnútro, ktoré je pred očami skryté, to, čo sa nám páči, o čom premýšľame, snívame... Spleť nitiek je ako spleť našich myšlienok a je len na nás, čo z nášho vnútra ostatným ukážeme – rovnako ako sme sa teraz mohli rozhodnúť, aký detail z našej tváre vyšijeme.

Každé dieťa si svoj vyšitý autoportrét odnesie so sebou domov a lektor a výtvarník sa so všetkými zúčastnenými rozlúčia.

4.3 Vyhodnotenie programu

Evaluácia je veľmi dôležitou súčasťou práce galerijného pedagóga i pre ďalšie fungovanie vzdelávania v múzeu či galérii. O zhodnotení programu píše Vladimír Jůva: „Zistené poznatky by sa potom mali v múzeu interne a kriticky prediskutovať. Získané výstupy z vnútornej evaluácie múzejnopedagogických aktivít slúžia ako podstatný impulz pre ďalšiu prácu a múzeu môžu pomôcť kvalifikovane preukázať kvalitu jeho práce, túto kvalitu udržiavať a ďalej ju zlepšovať.“⁹

Po programe lektor s výtvarníkom diskutujú o tom, či program splnil stanovené ciele, či aktivity a metódy boli zvolené vhodne, či ich deti zvládali alebo naopak, či pre nich neboli priveľmi jednoduché a či si z programu odniesli konkrétne poznatky. Výhodou programov v SNG je to, že pri realizácii programu je prítomný aj lektor, aj výtvarník a teda si môžu navzájom vymeniť pripomienky či konštruktívnu kritiku. V prípade tohto programu bolo výhodou aj to, že kolegyňa z Oddelenia galerijnej pedagogiky sa zúčastnila ako mamička so svojimi dcérami, teda nám mohla dať spätnú väzbu z pohľadu zúčastneného návštevníka. Spätnú väzbu sme ale dostali už počas samotného programu, resp. tesne po ňom, keď sme sa

⁹ LUKÁČOVÁ, M. Čo letí v múzejnej pedagogike?, s. 28

v ateliéri v rámci pomoci pri vyšívaní zastavovali pri jednotlivých rodinách, kde nám rodičia, ale aj samotné deti rozprávali dojmy z absolvovaného programu.

Tento program hodnotíme celkovo pozitívne, deti odchádzali nadšené okrem iného aj preto, že si sami niečo „vyšili“. Aj aktivity vo výstave si deti užívali, mnohokrát nastali vtípné a milé situácie, najmä v prvej aktivite so zrkadlením, pri ktorej sa viac menej rozplynula počiatočná ostýchavosť detí, ktoré sa nepoznali. V závere deti preukázali taktiež, že si diskutované pojmy zapamätali a mnoho z nich sa tešilo na ďalšie stretnutie o mesiac.

Ako negatívny by som určite hodnotila fakt, ktorý nastal zlou organizáciou, kedy sa v približne rovnaký čas konala komentovaná prehliadka taktiež vo výstave Nech šíje! Aj keď náš program a prehliadka boli naplánované tak, že sa deti s verejnosťou nestretli priamo v jednej z miestností výstavy, predsa len sme mali sťažené podmienky naozaj veľkým množstvom ľudí, ktorí sa pohybovali po výstave a hlukom, ktorý tak nastal a občas odvádzal pozornosť detí od rozhovoru s lektorom alebo realizovania aktivít. Táto skúsenosť nám určite pomôže v tom, aby sme sa do budúcnosti takýmto situáciám vyhýbali a robili rodinné programy ešte príjemnejšími pre všetkých zúčastnených, ale aj pre samotných galerijných pedagógov.

5 Záver

Predkladaná práca mala za cieľ predstaviť a bližšie popísať realizovaný vzdelávací rodinný program Spoza odrazu, ktorý prebehol v Slovenskej národnej galérii v Bratislave. V úvode práca oboznámila čitateľa s vývojom a poslaním Oddelenia galerijnej pedagogiky v Slovenskej národnej galérii. Ďalej predstavila výstavu Nech šíje!, ku ktorej bol program pripravený. Stručne popísala ponúkané školské programy k tejto výstave na ilustráciu čitateľovi, akými spôsobmi Oddelenie galerijnej pedagogiky pracuje s rôznymi vekovými kategóriami návštevníkov. Keďže práca predstavuje rodinný program, v ďalšej kapitole uvádza špecifiká tejto cieľovej skupiny a to, akými spôsobmi sa s ňou dá pracovať. Hlavná časť práce je venovaná samotnému programu a je rozdelená do troch častí: príprava programu, čiže to, čo sa deje pred ním; obsah programu, ktorý uvádza ciele, použité metódy a postupy, popis pomôcok a práce galerijného pedagóga s detským návštevníkom. Tretia časť je venovaná hodnoteniu programu, čiže tým, čo nasleduje po ňom. Práca teda ukazuje možnosti edukačnej práce v galerijnom prostredí a môže slúžiť ako inšpirácia pre tvorbu nových vzdelávacích programov na poli múzejnej a galerijnej pedagogiky.

6 Zoznam použitej literatúry

HORÁČEK, Radek. Galerijní animace a sprostředkování umění. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 1998. 142 s. ISBN 80-7204-084-7.

MRÁZOVÁ, Lenka. SVÁTKOVÁ, Barbora. Aktivizující metody v muzejní pedagogice : Studijní materiál kurzu Základy muzejní pedagogiky. Dostupné na: http://www.mcmp.cz/fileadmin/user_upload/vzdelavani/kzmp/F__Aktivizujici_metody_MC_MP_Mrazova_Svatkova.pdf

LUKÁČOVÁ, Marcela (ed.). Čo letí v múzejnej pedagogike? : vzdelávanie a výchova v múzeách na Slovensku. 1. vyd. Bratislava: Slovenské národné múzeum, 2010. 112 s. ISBN 978-80-8060-252-9.

ŠOBÁŇ, Marek. HRBEK, David. HAVLÍK, Vladimír. Škola muzejní pedagogiky 6. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 121 s. ISBN 978-80-244-1871-1.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní edukace. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 140 s. ISBN 978-80-244-3003-4.

Internetové zdroje

<http://www.sng.sk/sk/o-galerii/organizacna-struktura/oddelenie-galerijnej-pedagogiky>